

STORTINGET

Representantforslag 168 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene **Freddy André Øvstegård, Karin Andersen, Marian Hussein og Sheida Sangtarash**

Dokument 8:168 S (2018–2019)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Freddy André Øvstegård, Karin Andersen, Marian
Hussein og Sheida Sangtarash om et styrket krise-
sentertilbud for voldsutsatte**

Til Stortinget

Bakgrunn

Vold mot kvinner og vold i nære relasjoner er et omfattende og strukturelt samfunnsproblem. Fra 1992 til 2017 har over 100 000 personer oppholdt seg på et av landets krisesentre, og det anslås at volden koster det norske samfunn 4,5–6 mrd. kroner årlig. Kvinner blir i større grad enn menn utsatt for grov vold, omfattende kontroll, trusler, seksuell vold og partnerdrap. I tillegg til de personlige konsekvensene dette innebærer for den enkelte kvinne og hennes nærmeste familie, så handler vold mot kvinner om manglende likestilling, om maktujevnhet mellom kvinner og menn, og om alvorlig begrensning av kvinners frihet.

Formålet med krisesentrene er ifølge krisesenterlovens formålsparagraf å gi et godt og helhetlig tilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Tilbudet skal ifølge loven være et lavterskeltilbud.

Likevel er ikke tilbudet godt nok i dag. Det er svært store forskjeller mellom ulike deler av landet, og mellom de enkelte krisesentrene. Forslagsstillerne mener det er viktig at krisesentrene over hele landet gir et likeverdig tilbud for alle de sårbare menneskene som trenger det. Derfor trengs et krafttak for krisesentrene.

Om forslagene

Finansieringsmodell

Krisesenterloven ble vedtatt i 2009. Kommunene har siden 2011 hatt hele ansvaret for å finansiere krisesentertilbudet gjennom kommunenes rammetilskudd. Tidligere finansierte staten 80 pst. Erfaringene fra omleggingen av finansieringsmodell er ikke gode. De økonomiske rammene for de ulike krisesentrene kan variere fra 1,4 mill. kroner til nærmere 23 mill. kroner. Variasjonene i inntekter til drift gjør at krisesentrene har ulik standard, ulikt tjenestetilbud og ulike personalressurser, ifølge evalueringen av omleggingen.

Norske myndigheter skal etter Istanbul-konvensjonen art. 23 sørge for en bedring av krisesentrenes økonomiske rammer. For at krisesentrene skal kunne gi et likeverdig tilbud til alle brukere, må de sikres forutsigbar finansiering og like betingelser. Krisesentrene skal ikke være avhengig av godt nok handlingsrom i kommuneøkonomien for å drifte tilbudet for en så sårbar gruppe slik det er hensiktsmessig.

Derfor er på tide å lære av erfaringene og gjeninnføre 80 pst. statlig øremerket finansiering av krisesentrene. Dette vil ifølge Finansdepartementets beregninger innebære en øremerking av 301,3 mill. kroner i helårseffekt, som i dag overføres over rammetilskuddet.

Døgnbemanning

Det er avgjørende at krisesentertilbudet er et lavterskeltilbud som når som helst står klart til å ta i mot voldsopfre. Likevel viser en gjennomgang fra Krisesentersekretariatet at seks krisesentre ikke var døgnbemannet i 2018. Fem av disse var tidvis bemannet med bakvakt, og ett var uten bemanning.

I et brev fra Barne- og likestillingsdepartementet til Krisesentersekretariatet datert 9. september 2015, med tittelen «Døgnbemannet krisesenter. Presisering fra departementet», skriver departementet: «Loven stiller ikke direkte krav til et døgnbemannet krisesentertilbud». Derfor er det behov for å tydeliggjøre i lovens paragraf 2 et krav om døgnbemanning, slik at ingen møter stengte dører når de oppsøker et krisesenter.

Nærhet

Kanskje den viktigste forutsetningen for om krisesentertilbudet kan sies å være et lavterskeltilbud eller ikke, handler om avstanden til nærmeste senter. Mange bor flere timers reisevei unna nærmeste senter, fordi kommunene kjøper krisesenterplasser i andre kommuner langt vekk. Det er ikke holdbart. Loven må tydeliggjøre at den geografiske dekningen må være i tråd med målet om at krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud.

Forskriftsfeste kvalitetsnorm

I dagens lov er det kun åpnet for at departementet kan gi forskrift om «krav til kompetanse hos de ansatte og krav til fysisk sikring av lokale». Derfor mener forslagsstillerne at loven bør endres, og at det innføres en generell forskriftshjemmel slik at innhold og kvalitet i krisesentertilbudet kan reguleres nærmere. Det bør utarbeides forskrifter på områder med særlig stor betydning for kvaliteten på tilbudet, for å få på plass et forsvarlig krisesentertilbud i alle kommunene. Blant annet bør kravet til fysisk adskilthet, krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse, at botiden må tilpasses brukerens behov, og innhold i oppfølgingsarbeidet i reetableringsfasen beskrives nærmere i forskrift. Videre mener forslagsstillerne at det også trengs nærmere beskrivelse i forskriften av hva god ivaretagelse av barn konkret innebærer, og at det stilles kompetansekrav som pålegger kommunene å ha personale med barnefaglig kompetanse ved sitt krisesentertilbud – dette for å sørge for at barn gis individuell oppfølging, og at barns rettigheter blir ivaretatt.

Vold og overgrep mot den samiske urbefolkningen

Samer opplever mer overgrep og vold enn majoritetsbefolkningen. Nå har også fire forskjellige komiteer i FN-systemet anbefalt Norge å gjøre en bedre jobb i slike saker. I en undersøkelse fra 2015 rapporterte 49 pst. av de samiske kvinnene og 35 pst. ikke-samiske kvinner

at de var blitt utsatt for vold. Undersøkelsen viste også at det var mer vanlig med seksuell vold mot samiske kvinner (22 pst.) enn ikke-samiske kvinner (16 pst.). Men også samiske menn rapporterte i 2015 om en høyere forekomst av opplevd vold (40 pst.) enn ikke-samiske menn (23 pst.). Rapporten indikerer at det finnes særskilte utfordringer i samiske miljøer. Det har konsekvenser for statens menneskerettslige ansvar. Derfor mener forslagsstillerne at regjeringen har et særlig ansvar for å bedre samenes krisesentertilbud.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen senest innen fremleggelsen av statsbudsjettet for 2021 foreslå 80 pst. statlig finansiering av krisesentertilbudet gjennom øremerkede midler.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre paragraf 2 i krisesenterloven for å innføre krav om tilstrekkelig nærhet til nærmeste krisesentertilbud, slik at geografisk dekning er i tråd med at krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud, og regulere dette nærmere i forskrift.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre paragraf 2 i krisesenterloven for å innføre krav om heldøgnbemanning.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en generell forskriftshjemmel i krisesenterloven og forskriftsfeste en kvalitetsnorm for å regulere nærmere
 - a. gjennomføring av kravet til fysisk adskilthet
 - b. krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse
 - c. at lengden på oppholdet ved krisesentrene må tilpasses den tiden det tar å gi den voldsutsatte støtte og nødvendig hjelp for reetablering
 - d. innholdet i oppfølgingen i reetableringsfasen.
5. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av krisesentertilbudet til menn og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.
6. Stortinget ber regjeringen særlig se til at krisesentertilbudet for den samiske urbefolkningen bedres, og orientere Stortinget på egnet vis.

14. juni 2019

Freddy André Øvstegård

Karin Andersen

Marian Hussein

Sheida Sangtarash